

L' IGNORANCIA

REVISTA CRÓNICA

ORGA Y XEREMIES DE VARIES SOCIETATS DE MALLORQUINS.

A Palma, cada número.....	0'05 cèn. pta.
A domicili. Es trimestre.....	0'65 »
Un any.....	2'60 »
Per dotzenes.....	0'45 »
Núm. a atrassats des 2.ª tom...	0'06 »
Id. id. des 1.ª tom...	0'07 »

SONARÀ CADA DISSAPTE COM HA SONAT FINS ARA
SI T'É VENT Á SA FLAUTA.

ADMINISTRACIÓ: CADENA DE CORT, N.º 41.

Fòra Palma. Dins Mallorca.....	(3 mesos.... 0'85
1 any.....	3'25
Dins España	(3 mesos.... 1'00
1 any.....	3'50
A Ultramar y s' Estrangè.....	(3 mesos.... 1'00
1 any.....	5'50

S' HERMITÀ MELSÌÒN.

No fa gayre temps qu'un cassadó de Ciutat, estant cassant per dins una garri-ga de sa muntanya, hagué de prendre redòs a una Ermita, per guardarsè d'un xubasco qu'anava a ma de xumerariò fins a sa pell.

Quant arribava a ella, cridava els hermitans amb alta veu, com si fossen estats missatges d'una possessió séua; y un pòbre llech que sortí, li digué que fés favor de parlar baix, perque s'hermità Melsiòn se trobava a n'els uys de Deu.

Es cassadó entra sense cerimònies fins a dins sa cetla del pòbre moribund; y quant aquest, mogut p'es rendu de sa porta y de ses sabates ó botes des nòu hòste, alsà els uys y el vé amb s'esco-peta en sa mà y es capell posat, que fic-sament el se mirava; amb gran serietat li digué:

—¿Qui sou vos, que veniu a essè tes-timòni de sa méua mòrt?

—Som un señó de Ciutat, (contestà), que cassava; y perque s'aygo no'm pos-sas xop fins als òssos he prèns còbro dins sa vostra Ermita.

—¿Un señó!... (esclamá estorat s'her-mitá). ¿Un señó!... ¿No hey ha més señó que Deu!... ¿Digau un homo!... Bé se coneix que no heu tengut ningú que vos fés present may que no erau més qu'un homo com els altres.

Aquell cassadó romangué fret; y per respècte a sa blanca barba d'aquell véy de noranta anys, s'en torná sa contesta-ció no molt decorosa que ja tenia apa-reyada.

Poch després, continuá s'hermitá:

—Fa xexanta sis anys que vaitx vení a n'aquest desèrt, desitjós de trobá sa ver-itat, sa sensillès y sa inocència, tres qualidats que per més que fés no podia encontrá dins ses viles y ciutats.

Fa vuytanta anys que avorreisch sa mentida; qu'a n'es pá li dich pá, y a n'es peix, peix; y qu'observ qu'els homos son els únichs sers de sa Natu-raleza que no obeheixen ses lleys etèr-

nes dictades per la Suma Veritat, qu'es Deu.

S'hermitá acalá es cap demunt son pit, baixá els uys y un moment després continuá:

—Contemplant la Mort a mon costat, y jo qu'he viscut sempre mal aplè dins aquest mon d'engaños y falsedats, la veitx arribá amb alegrí, basta y pròu sia ella la veritat més segura de la Terra.

A l'hora present es per mí la Mort un atxa de vent encèsa que me fa veure amb tota claretat y evidència qu'es bòyra y fum lo que dona forma a ses idèes qu'els homos mirám com ses més hermoses ilusions d'aquesta vida.... Devant els méus uys, que prest se clou-rán per a sempre, mir resplandent sa gran veritat que domina l'Univers; y coneix ara clarament que tot quant se separa del ordre sapientíssim establít per Deu, es una farsa, una mentida, una completa embusteria.

Es cassadó, que no era aficionat a sentí sermons, ja estava dos per tres si sortiria de sa cetla; però es xubasco que quèya amb gran fòrsa el va fé está a l'estaqueta dins s'Ermita. S'anacoreta al entretant alsá sa vista altre vòlta, di-rigí una uyada penetrant a n'es cassa-dó, y continuá diguent:

—Deu ha permès qu'assistisseu a mos derrers moments de vida temporal, perque escoltasseu de sa boca d'un moribund aquelles veritats que ningú vos ha dites may, per contemplació, per adulació ó per altres respèctes humans... Ses veritats que deixaren de dirvos els vòstros pares, per un ecclès d'estimació; ses que vos callaren els vòstros mestres y preceptors, per una preocupació mun-dana; ses que vos amagaren els vòstros amichs, per no pèrdre sa vostra protec-ció y p'es séu pròpi interés....

Sa cara es es miray de s'ánima, y jo demunt sa vostra hey tròb escrita una vida de fingiment y una máscara de virtut mundana qu'amaga totes ses pas-sions que l'han combatuda... Escoltau-me bé.

Aquí s'hermitá prengué una anima-ció impròpia des séu decaygut estat,

s'incorporá demunt s'estora que li ser-via de llit, fé sèure a son costat demunt una estormia al cassadó, li prengué una mà y amb veu més baixa torná emprendre es fil de sa séua conversació.

—Quant erau jove vos donaren s'edu-cació y s'instrucció esmerada que se do-na a la gent distingida d'aquest mon... Una leve tintura de ses belles arts; uns elements de totes ses ciències; unes co-leccions de paraules tècniques y fets culminants d'els coneixements més a la mòda; una erudició llaujera sobre fi-losofia, retòrica, poètica y altres estu-dis; una pràctica no molt completa d'els idiomes estranys; una petita ressenya de lo que constituheix es codich d'els vòstros drets polítichs y civils; y tot axò, d'una manera superficial y vaga, sense enfon-dir massa en sos principis, ni en sos resultats. Vos, que teniu de Deu el do d'una fácil comprensió y talent natu-ral, sortireu un jove aprofitat d'els co-lègis; y passareu per un verdadé sàbi, d'aquests que s'estilan avuy en día; y sàbi vos cregueren, y ho creys essè encar'ara. Més... ¿Oh, misèria humana! Ningú hey va have may que se cuydás d'enseñarvos sa primera de ses cièn-cies, sa de coneixervós a vos mateix. Ningú, que se prenguéis sa molèstia de fervós veure qu'erau una creació de Deu, fèta a imatge y semblansa séua; y com a tal obligada, com totes ses obres de la Creació, a no separarvos un ápice de l'òrbita senyalada al Homo p'es séu Creador. Ningú, que vos fés coneixre y estodiá es codich d'els vòstros devers, com homo, envers d'els altres homos.

Tots els parents, tots els qui cuyda-van de sa vostra educació, vos posaren devant la vista lo que més devían ha-vervos d'amagá; pintures de fantasma-goria social, mirays que desvíen es ver-tadé camí de sa llum, crestays de color y d'augment y una sèrie de vidrets pin-tats que dins sa llanterna mágica d'a-quest mon hey projectan figures y som-bres que pareixen vères y no son més que jochs de física recreativa amb que el mal Esperit tracta de combatre ó es-carní s'obra santa de Deu...

Y vos, engañat per aquestes ilusions

òptiques arribareu à creure com à dogma de fe que erau superiò, per neixement y per naturalesa, à n'els altres homes; y per lo tant, acceidó à una vida de plers y de ditxes, d'abundancia y de benestar.....

Els qui vos rodetjaven vos mostraren els retaulos de s' opulència, de sa comoditat, de sa grandesa y de ses humanes consideracions, y apartaren d'els vostros uys ses imátges del sufriment, de sa pobresa, de ses malalties y misèries humanes.

Sembraren dins vostron cor ses aspiracions més ambiciosas, fentvós creure que sa més escudida noblesa estava en ses esterioritats, en lo pondo de ses persones, en s' ostentació vana de vostron podè, y no en lo rècte interió de s' ànima y en sos fets personals y bons de s' individuó.

Vos rodetjaren de criats que, essent nin, satisfèren tots els vostros capritxos; que, essent jove, alhagaren ses vostres passions y males inclinacions, per esplotá sa vostra fortuna; y qu' essent homo, han tengut sempre un cuydado sumo en tractarvós com un ser més superiò qu' ells, donantvós títols elevats de mercè y de señoría, diguentvos amèn de tot, adulant totes ses vostres accions y acabant per fé, sempre en servey y representació vostra, ses baxeses més vilis y ses accions més despreciables.

¿Y vos? ¡Oh, ceguedat suma! Tot ho heu tolerat. Fins heu arribat à defensá y à mostrá cara en favor de ses majors injusticies, perque sos autors ó interessats eran persones des vostro servey, amistat ó familia.

A l' hora d' ara sou rich, teniu bones finques y grans bens de fortuna, y ocupau una posició brillant dins sa societat; però, ¿sabau per ventura quantes llágrimes còstan à n'els altres homes ses vostres riqueses, sa vostra hazienda y sa vostra posició? De segú que no heu sabeu..... ni heu voleu sebre, que es més..... ¡Ah! si vos, abans de pensá que sou un homo rich, un homo nòble, un homo de posició, haguesseu pensat un sols moment que quant neixquereu, neixquereu despuyat com els altres homes, y que mamareu tal volta sa pobre llet d' una dida rústica des poble baix, no estiríau ara ignorant de lo que més vós convé sebre en aquest mon; y es de qu' à devant de Deu tots som iguals, y que axí com venguereu à la vida amb sos mateixos sufriments y misèries de tot homo, axí també en sortireu un dia amb sa mateixa pena y doló; y tan despujats de matèria quedarán després els vostros òssos com els de sa criatura més infima y humill de la Tèrra.

Sa gran llibertat que vos dona sa consideració que disfrutau, axeca molts de desitjós dins es vostro cor que procurau satisfé totiduna. ¡Ay! Quants de pobres mòren sense have pogut satisfé, per fal-

ta de mèdis, un sols desitx que tenian desde infants, desitx es més sant y pur de tots els desitjós.

En aquest moment s' hermitá que comensava à alená molt espès, quedá silencios à causa de son cansament. Mentres tant ses teules de s' Ermita croxian rompudes per sa pedra qu' es xubasco hey descarregava demunt.

¡Quin contrast! Dins es cor des casadó hey cremava ses més delicades fibras, sa viva llum des Sol de la veritat, desennigulat per sa paraula de s' hermitá; mentres qu' à defora el Cèl estava fosch y farest, y desiara se sentia es renou des trò y se veyá sa viva claró d' una verga de llamp.

Eran dues tempestats de divers gènere, netejadores totes dues d' els pestilents miasmes de la Tèrra.

PEP D' AUBEÑA.

— (Se continuarà.)

LES ROSES DEL MES DE MAITX.

I.

¡Que son d' hermoses les ròses
Que vesten el mes de Maitx!
Plènes de pèrles que l' auba
Quant trencava 'ls ha donat.

Entre elles n' hi veitx de riques.
Cent fuyes de color blanch,
Ben compòstes y atapides,
Riques coronas los fan.

Son l' òbra, Deu mèu, més bella
Qu' han feta les vòstres mans.
Deixau que les cuyga totes
Y à una atlòta les regal.

Anit que mon amor d' àngel
Declararí tench pensat
Han d' esser per ella totes
Les ròses del mes de Maitx.

Més ¡ay! Agudes espines
Sos capolls guardant estan
Y jò no puch arrancarles
Sense derramar ma sanch.

Triste condició es la vida:
Plegats van el Bé y el Mal:
Sa més petita alegría
Mos còsta molts de pesars.

Més les ròses son tan belles,
Que jò no les vull deixar.
Si me còstan cent ferides,
No hey fa rès; ja's curarán.....

Ja he lograt lo que volia,
Les espines m' han fet mal
Més cent ròses les més fines
He fermades amb un ram.

Anit, quant veuré l' hermosa
Que mon còr estima tant
Li daré d' amor en prova
Aquest ramell tant preuat.

Y si m' escolta y me dona
Esperances d' estimar
Li diré: «Téues son totes
Les ròses del mes de Maitx.»

II.

Menten els ulls qu' eus demòstran
Sentiments d' un amor gran,
Si quant la boca el demana,
Vos pagan amb desenganys.

Traydores son les caricies
Que los còrs enamorats
Atrènen perque sofreixcan
Els desprècis més fatals.

Jò creya que m' estimava
S' atlòta per qui ma sanch
Deixá pintades les fulles
De les rosetes de Maitx.

Mes, anit; quant de ventura
Veurer creya el dols instant,
La beguda del desayre
M' ha fet beurer fins abaix.

Debades li he dit qu' havia
Penat per ella llarchs anys
Esperant veure vensuda
Del seu còr la cruèldat.

Qu' ella, oblidant les mirades
Que mon pit feren cremar
M' ha dit amb rigor estrema
Que per amarla era ¡art.

No hey ha ròses sense espines,
No hey ha plers sense trabays,
Ni hey ha amor per gran que sia
Que no rèpia desenganys.

El ramell d' hermoses ròses
Amb envèja 'l m' ha mirat.
Mes; no es per ella, en que vulga
Perque l' hey don, fer les paus.

¡Oh, gran ceguera la mèua!
¡Qu' anava jò de tapat!
¡Per ella totes les ròses?
No 's digne de veuren cap.

Anit l' altar de Marfa
Dins un pitxé adornará,
Qu' ella sola es Vèrge digne.
De flòrs que me còstan tant.

Desd' avuy la Santa Vèrge
Tendrá sòls mon amor gran,
Y serán per Ella totes
Les ròses del mes de Maitx.

CLARET Y POQUET.

UN CUADRO.

Fa dies que teníam desitx de parlar de lo que tothom ara parla: d' es cuadro qu' ha pintat En Bauzá per sa gran sala d' es nou edifici *Universitat de Barcelona*.

A nòltros ignorants, aficarmós dins tals assuntos pòt fermós estirà més que es llansòl y mostrá es pèus. Per axó

serèm curts y sustanciosos: hem agafat paraula d'aquí, paraula d'allà: hem fèt un replèch de lo qu' hey diuen els inteligents en sa matèria, que no son tants còm se pensan, ni entran en llista els qui pensan tirarles à ferí, còm si sabessen fil per randa per quines aygos navegan.

D'axò n'ha resultat, que la modestíssima IGNORANCIA pòt envià à n'es nòstro compatriòta En Juan Bauzá, sa més coral enhora-bòna per lo hò des cuadro qu'ha pintat, y per ses demostracions altament satisfactòries qu'es públich li ha fèt.

Y mos alegrám de tot còr qu'un artista mallorquí, que molt apreciám per lo que val, haja afagit una nòva flòr y una jòya més à sa corona de la pàtria nòstra: cada còsa d'aquestes mos umpl de ben entès orgull y sabrosa satisfacció, porque tot lo hò que fan els seus fiys, y germans, heu prením y tením per alòu nòstro, y per pròva de lo molt que valen, y valè podrián, si tothom ajudás à trèuren d'ells es partit y benefici que se podría dins es ram del art, y de tot quant al sentiment y à sa inteli-gència va lligat.

Perque Mallorca, de fa temps, y ara còm may va donant dins aqueix ordre de còses tan repetides mòstres, que ja sòls pòt desconeixerhó qui tenga els uys tancats, ó ubèrts tant sòls per mirá altres còses: axò es vè, y heu tením devant y no es lo mateix dí la veritat que brevetjá. No mos aficarèm, còm hem dit, à parlá còsa per còsa d'es cuadro de que tant, y amb motiu, se parla, deixant axò per altres diaris que ja heu han fèt, y farán: sòls dirèm, qu'es cuadro, val: y atèses ses circumstancies totes, de pès y d'importancia, es sèu autò amb un atreviment y coratge de primer ordre, ha realisat un esfòrs que l'enalteix, dolegant unes quantes gròsses dificultats, y duguent à bòn pòrt unes quantes belleses.

Axí va bé: ¡avant artistes! y à no rétre per ses males topades y sopegades qu' es pegan per dins s' estret carrerañy que serveix de camí per pujá al temple de la glòria.

Pòt dirse qu'encara no ha acabat es cuadro En Bauzá, per sa gran sala de *graus*, de la dita Universitat de Barcelona, ja comensa à pintá es sèu, s'altre nòstro acreditat compatriòta En Ricart Anckermann. ¡Bé de tot!! Dos artistes mallorquins podrán lluhirsè en tan nòble y hermosa lluyta, guañats dits prèmis en públich concurs, y estirat *certámen*. Els qui han ensumat y vist els estudis y *boceto* des cuadro qu'ha de pintá n' Anckermann, esperan per lo vist que será una òbra que lluny de desmereixe des nòm del sèu autò, hey afegirá un grau més. Ne parlarèm quant hòra sia. A un, y à altre; còm à n'els demés artistes que semblants còses pugan fè, y han fètes, encara que ménos gròsses,

y no de tanta importancia, però bònes, los enviám à tots sa nòstra felicitació y enhora-bòna.

UN QUE L'HA VIST.

XEREMIADES.

Còses que no pareixen rès diuen molt; tant per bé, còm per mal. Fa uns quants anys... els sabatès comensaren à fé feyna à su es portal de sa botiga, ó asseguts à defòra, duguent per tot vestit un xoquins, uns calsons mes ó ménos espellerings, y de cinta en amunt una camietà de punt mal embotonada, y mánegues tayades ó arromengades.

Sa pàrt de decència, si no per élls, p'es públich, no n sortia molt bé: ara ja no es allò tot-sòl: molts d'altres han prèss sa mòda, y ja molta gent de feyna, va p'el mitx d'es carré, y atravessa tot Ciutat à qualsevòl hora del día, no dirèm vestits d'aquest mòdo, sinó despuysats d'aquesta manera.

S'altra diassa, dins un lloch casi públich, o al manco amb un públich bastán numerós, y amb señores, se presentá un *amigo* d'aquests vestit de sa manera qu'hem dit. No s'ha de trescá molt per veurerlòs axí, ara que vé s'estiu. Si no s'hi pòsa remey, axí arribarán à aná à n'es paseitx, ó prendrán butaca à n'es teatro, ó entrarán à l'Iglesia qu'es pitjó: ja hem vist còsa casi per l'estil.

¿Y qu'han de dí de nòltros els estrangers y forastès?

¿Y sa pública decència còm queda?

¿Que permetrán à ningú sortí en calsons blancs de devall ó en camieta còm per devés sa marjal de sa Pòbla?

¿Que no hey ha municipals, que no hey ha Batle, que no hey ha autoritat?

¿Que no hey ha compilació municipal...?

Y si no hey ha aquest capitol, que n'hi fassan un: y que no se permite semblant indecència.

Esperám que s'autoritat local prendrá en conta tan rahonada queixa, y hey posará remey, fòrt y prest.

***

Un avís à s'Alcalde de Palma:

Hey ha un carré que no passa, anomenat de *Vecindad*, que reclama un complet arreglo perqu' encara que cèntrich, es s'afronta d'es barriò.

Aquest carré es plá còm ses ròques, sèch còm un pou, y odorifich en grau superlatiu.

Pòt serví de cassera à n'els cassadós en temps de *veda*, porque s'hi passetjan rates d'un pam y mitx de llargaria amb una coua que fa feredat, à totes hores del día.

Té ses parets encortinades amb una tela molt fina de fabricació d'arània.

Es vespres está més fosch qu'una

boca de llop. Abans tenia un llum de gas, però el llevaren perque cremava els uys à ses formigues.

Es sèu arreglo evitaria sustos, rates, estuguedats y lladres.

***

Aquest estiu tots els que ténen casetes en el *Terreno* están d'enhorabòna perque no faltan carruatges bòn y barat que cada mitja hora surtan de Ciutat per traginarhi la gent.

Aquesta millora es dèn à sa iniciativa d'un vertadé amich del país, propietari antich d'aquell alegre caserío.

Per lo mateix es un devè de tothom s'apoyarló y aprofitá sa bòn ocasió que se presenta, perqu' aquest arreglo continuh y sa millora no haja de sucumbí per falta de protecció.

***

¿Y sa Torre des señal qu'havía de torná avisá els barcos qu'arriban, quant comensará à funcioná?

¿Deuen esperá es principi de s'añy econòmic?

Suposám que s'en ocupan, y amb aquest supòsit un día d'aquests donarém quatre retgles d'ignorant perque els qui compòngan sa combinació de ses señes ó es diccionari des signes, pugan prendre llum ó fum. Sempre sebrán més un missè y un ase qu'un missè totsòl.

***

Hem rebut una correspondència que dona conta de sa Fira de Manacor celebrada es diumenge passat, però l'hem rebuda massa tart per podè publicarla avuy. La publicarém, si Deu ho vòl, dissapte quí vé.

***

Ha passat per Mallorca una notabilitat, un pintó que 'n cinch minuts pinta un cuadro de cinch pams, al òli; còsa que pareix impossible. Nòltros hem vist un d'es cuadros y mos agradá ferm, però no l'hem vist pintá, y no podem contá à n'es nòltros lectors de quines arts es val.

TOS ULLS.

~~~~~

Si bòn trobayre jò fos
Los téus ulls ensalsaría,
Entonant amb tot amor
Cántichs de dolça armonía.

Me captivan tes ullades
Que de vivesa llambretjan,
Gayes son còm l'estelada
Las pipelles qu' els ombretjan,

Ta encisadora mirada
Un jorn en mí se ficsá;
Tan benhaurada jornada
Jamay la podré oblidá.

PEP DE TOTS.

